

Hrvatska veterinarska
komora

Svjetski dan veterinara

Razvoj i izazovi veterinarske profesije

Veterinarska profesija ima veoma dugu povijest i tradiciju. U uvjetima suvremenog društva sve više se cijeni život životinja, odnosno njihova prava i dobrobit, što za posljedicu ima sve veći značaj veterinarske profesije i sve veću odgovornost veterinara. Osim neposredne brige o zdravlju i dobrobiti životinja, veterinari svojim svakodnevnim radom kroz sustav kontrole zdravlja životinja te proizvodnje, prerade i prometa namirnica životinjskog podrijetla doprinose osiguravanju zdravlja ljudi.

Na inicijativu Svjetske Veterinarske Asocijacije (*World Veterinary Association*) i uz podršku Svjetske organizacije za zdravlje životinja (*World Organization for Animal Health*), svjetski dan veterinara obilježava se od 2000. godine, posljednje subote u mjesecu travnju: Ove godine svjetski dan veterinara obilježava se 29. travnja.

Svjetski dan veterinara predstavlja priliku da se ukaže na ulogu i značaj veterinarske struke u društvu, kao i na odgovornost koju veterinari imaju u obavljanju svojih svakodnevnih poslova, kako u odnosu na životinje tako i u odnosu na posjednike životinja koji im s punim povjerenjem povjeravaju brigu o životu i zdravlju svojih ljubimaca.

Također, to je povod da se skrene pažnja na važnost veterinarske profesije u očuvanju zdravlja i dobrobiti životinja, zdravlje ljudi te očuvanje životne sredine.

Povijest veterinarske znanosti i struke

Pojedini autori navode da je Urlugaledina iz Mezopotamije, 3000. godine p.n.e. važio za stručnjaka za liječenje životinja te se može smatrati prvim poznatim veterinarom.

Pouzdaniji pisani tragovi o veterinarskoj profesiji mogu se pronaći na drevnom egipatskom papirusu iz Kahuna iz 1900. godine p.n.e.

Liječenje životinja spominje se i u ediktu prvog budističkog cara Ašoka (273-232. pn.n.e.), u kome se razlikuju dvije vrste medicine, i to medicina za liječenje ljudi i medicina za liječenje životinja. Inače, car Ašoka je za vrijeme svoje vladavine primjenjivao politiku nenasilja, koja se naziva i ahimsa te je u to doba zabranio nepotrebno ubijanje i mučenje životinja, posebno žigosanje i lov iz rasonode.

Iako se suvremena veterinarska medicina najčešće povezuje s liječenjem kućnih ljubimaca, pacijenti prvih veterinarara bile su domaće životinje i to konji i goveda. Zanimljivost je da su se u srednjem vijeku potkivači konja često „usput“ bavili i njihovim liječenjem. Smatra se da iz toga vremena potječe prva knjiga o anatomiji životinja, a to je bila „Anatomija konja“, autora Karla Ruinija, iz 1598. godine.

Za veterinarsku profesiju, od iznimnog značaja bilo je osnivanje prve veterinarske škole, koju je osnovao Claude Bourgelat, 1761. godine u Lionu, u nastojanju da pronađe lijek za bolesti koje su u to vrijeme pogađala mnogobrojna stada goveda u Francuskoj.

Trideset godina kasnije, u Velikoj Britaniji, domovini mnogih uglednih aktivista za zaštitu životinja, osnovana je londonska veterinarska škola. I tamo su se veterinari prvenstveno bavili liječenjem konja, da bi kasnije polako počeli liječiti ostale vrste domaćih životinja, a na samom kraju i liječenjem pasa i drugih kućnih ljubimaca. Otvaranjem veterinarskih škola u europskim zemljama, započeo je razvoj veterinarstva na znanstvenim osnovama, što je pozitivno utjecalo na suzbijanje stočnih zaraza.

Govoreći o razvoju veterinarskog školstva u Hrvatskoj, možemo konstatirati da prvi pokušaji osnivanja veterinarske škole u Hrvatskoj potječu iz godine 1806. kada su se nakon dolaska Francuza u Dalmaciju osnivale niže i više škole, pa je tako zabilježen i pokušaj osnivanja veterinarske škole u Zadru. Iako je epizootiološka situacija u Hrvatskoj u XVIII. i XIX. stoljeću bila vrlo slična onoj u ostalim europskim zemljama, prva veterinarska škola osnovana je puno kasnije, u odnosu na druge europske zemlje. U to vrijeme veterinarstvo je bilo usko povezano s humanom medicinom, a liječnici su bili dužni liječiti bolesne životinje i suzbijati stočne zarazne bolesti kod životinja, koje su bile iznimno raširene i nanosile su velike gospodarske štete. Veterinarstvo se u Hrvatskoj odvaja od zdravstva i oblikuje u samostalnu službu tek 1891. godine. U to vrijeme veterinari su se školovali u zemljama zapadne Europe, uglavnom u Beču (Veterinarska škola u Beču osnovana je 1768. godine). Borba za osnivanje veterinarske škole u Hrvatskoj trajala je od 1806. do 1919. godine, kada je osnovana Veterinarska visoka škola u Zagrebu, u Savskoj ulici. Razlog tako kasnog osnivanja Veterinarske visoke škole bio je primarno političke prirode, ista je osnovana tek nakon raspada Austrougarske, na inicijativu Upravnog odbora Hrvatsko-slavonskoga veterinarskog društva, na čelu s Eugenom Podaubskim, koji je zatražio od Narodnog vijeća otvaranje veterinarskog učilišta u Zagrebu. Nakon svega nekoliko godina, točnije 7. 12. 1924. godine Veterinarska visoka škola pretvorena u Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Veterinarska djelatnost danas

U skladu s odredbama stavka 2. članka 1. Zakona o veterinarstvu ("Narodne novine" br. 82/2013), ustroj i provedba zaštite zdravlja i dobrobiti životinja te provedba mjera veterinarskog javnog zdravstva od posebnog su interesa su za Republiku Hrvatsku.

U skladu s odredbama Članka 6. navedenog zakona, veterinarska djelatnost obuhvaća:

- zaštitu i kontrolu zdravlja i dobrobiti životinja,
- suzbijanje zoonoza,
- osiguravanje zdravstveno ispravnih i neškodljivih proizvoda životinjskoga podrijetla
- druge poslovi veterinarskoga javnog zdravstva,
- promicanje reprodukcije životinja,
- veterinarska zaštita okoliša.

Danas se veterinarska djelatnost uglavnom povezuje sa liječenjem kućnih ljubimaca, pri čemu se često zaboravlja da ona obuhvaća sve gore navedene poslove, koji su od izuzetnog značaja za zdravlje

životinja, ali i javnog zdravlja odnosno zdravlja ljudi te nije slučajno da gore navedene odredbe zakona veterinarsku djelatnost svrstavaju u kategoriju djelatnosti od posebnog interesa.

S obzirom na navedenu ulogu i značaj veterinarske djelatnosti, bitno je napomenuti da se više od polovice pravne stečevine Europske unije (*acquis communautaire*) odnosi na sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor, koje je sadržano u 12. poglavlju. Navedeno zakonodavstvo predstavlja temelj zaštite zdravlja ljudi te osigurava kvalitetan sustav kontrole zdravlja i dobrobiti životinja, proizvodnje, prerade i prometa namirnica životinjskog podrijetla te veterinarsku zaštitu okoliša, posebice u odnosu na postupanje s nusproizvodima životinjskog podrijetla. U primjeni navedenog zakonodavstva nema odstupanja te njegova cjelokupna primjena predstavlja temelj zaštite zdravlja i dobrobiti životinja te sigurnosti hrane u svim zemljama članicama Europske unije, na kojem su postavljeni osnovni uvjet za nesmetanu trgovinu živih životinja i proizvoda životinjskog podrijetla, kako između zemalja članica EU, tako i prema trećim zemljama.

Osim navedenog, bitno je napomenuti da se veterinari diljem svijeta, kroz brojna međunarodna udruženja i projekte, angažiraju i na zaštitu i liječenje divljih životinja širom sveta, a posebno onih koje pripadaju zaštićenim životinjskim vrstama. Jedna od organizacija posvećena upravo tome jeste *Wildlife Vets International*, čiji se eksperti trude da izliječe i spase svaku jedinku divljih životinjskih vrsta kojima prijeti izumiranje.

Veterinari su pokrenuli posebne projekte koji su posvećeni liječenju životinja, prvenstveno domaćih u najugroženijim dijelovima svijeta, pri čemu ističemo rad organizacije *Vets Without Borders*, čiji timovi stručnjaka i volontera iz cijelog svijeta, pružaju veterinarsku pomoć liječeći životinje širom siromašnih područja Afrike, Azije i Amerike, pri čemu također obavljaju i edukaciju njihovih vlasnika.

Veterinarska etika u svijetu i Hrvatskoj

Veterinarstvo spada u skupinu reguliranih profesija i u tom smislu postavljena su pravila ispravnog ponašanja i rada veterinaru, u obavljanju veterinarske djelatnosti. U tom smislu, na nivou Svjetske veterinarske organizacije donesen je Ustav Svjetske veterinarske organizacije (*Constitution of World Veterinary Association*). Bitno je napomenuti i akte Svjetske organizacije za zdravlje životinja (*World Organisation for Animal Health*), i to Zdravstveni kodeks za kopnene životinje (*The Terrestrial Animal Health Code*) i Zdravstveni kodeks za životinje koje žive u vodi (*The Aquatic Animal Health Code*).

Također, ističemo da Federacija veterinaru Europe (*Federation of Veterinarians of Europe*) ima Europski veterinarski kodeks ponašanja (*European Veterinary Code of Conduct*) i Evropski kodeks dobre veterinarske prakse (*European Code of Good Veterinary Practice*), dok se u Sjedinjenim Američkim Državama, pravila ponašanja i rad veterinaru uređuju Načelima veterinarske medicinske etike Američkog veterinarskog medicinskog udruženja (*Principles of Veterinary Medical Ethics of American Veterinary Medical Association*).

Na bazi prije navedenih pravila ponašanja koja su usvojile svjetske i europske udruge veterinaru, profesionalne udruge veterinaru koje reguliraju veterinarsku profesiju u pojedinim zemljama donose propise koji reguliraju veterinarsku etiku i pravila ponašanja u obavljanju veterinarske djelatnosti. U tom smislu Hrvatska veterinarska komora je donijela Kodeks veterinarske etike i Kodeks dobre veterinarske prakse.

Izazovi suvremene veterinarske profesije

U vrijeme kada se svakodnevno postavljaju sve veći zahtjevi u pogledu zdravlja i dobrobiti životinja i kada se čovječanstvo sve više osvještava u smislu poboljšanja odnosa prema životinjama i životnom okruženju, veterinarska profesija dobiva sve veći i širi značaj.

Osim tradicionalnog liječenja domaćih životinja i kućnih ljubimaca, veterinarima je danas povjerena i briga o sigurnosti hrane i drugih proizvoda životinjskog porekla, namijenjenih prehrani ljudi i prehrani životinja, istraživanje i razvijanje novih sredstava i metoda za prevenciju i liječenje različitih bolesti životinja, od kojih se velik dio može prenositi i na i na ljude (zoonoze), pronalaženje zamjene za eksperimentalne životinje, osmišljavanje i realizacija programa za očuvanje ugroženih životinjskih vrsta, sudsko vještačenje u slučajevima ubijanja i zlostavljanja životinja itd.

Posebno je važna uloga suvremenih veterinara u edukaciji građana o pravilnom i odgovornom odnosu prema životinjama. Ovo se posebno odnosi na odgovorno vlasništvo nad kućnim ljubimcima – psima i mačkama, koje podrazumijeva brigu o zdravstvenom stanju što uključuje pravovremenu prevenciju zaraznih bolesti u smislu pravovremene vakcinacije, provođenje obveznog propisanog označavanja te prevenciju neželjenog potomstva kastracijom ženki. Kastracijom ženki veterinari posredno doprinose i smanjenju populacije kućnih ljubimaca koji nemaju vlasnike, što je posebno važno u kontekstu pokušaja da se taj problem riješi na human, odgovoran i dugoročan način.

Suočeni sa svim ovim izazovima i odgovornostima, veoma je važno da veterinari postupaju u skladu sa osnovnim principima veterinarske etike i odredbama, Zakona o veterinarstvu i Zakona o zaštiti životinja.

Ono što uvijek treba imati u vidu jest da i u veterinarskoj, kao i u humanoj medicini, dobrobit pacijenata mora biti na prvom mjestu.

Ovom prilikom svim doktorima veterinarske medicine želim sretan Svjetski dan veterinara, a posjednicima životinja dobro zdravlje njihovih životinja i zadovoljstvo pruženim veterinarskim uslugama.

PREDSJEDNIK HVK

Ivan Forgač, dr. med. vet.